

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

de Colomer, núm. 24.

SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell	2 rals al mes.
Fora	8 » trimestre.
Un número sol.	1 »
Anuncis á preus convencionals.	

CARTA DESCLOSA

A D. JOSEPH ROCA Y ROCA.

Molt senyor meu: Vinch á ficarme allá ahont no 'm demanan; crech n'obstant com á catalanista que soch que hi tinch dret y molt més encare tractantse d' un assumpto tant important y d' interés tant general com es lo de la Assamblea de Manresa, de la que vos n' haveu estat l' únich perseguidor y ab careta qu' es lo més baix.—Des d' aquesta correspondencia, permeteumé encare que no hi escaigui, obrir un paréntesis de delicadesa á favor del senyor Pujac y Dalt, demanantli perdó per inmiscuirme en sos assumpos particulars; manifestarli també ma conformitat ab lo exposat per ell y además aclarir un concepte mal explicat ó tal volta mal entés, motiu de la present.

D. J. Pujalt y Dach amich Roca no está ab lo cert; acabava dihent nostre company de Reus en sa carta que de tot podia ferse brometa y que pot ser res com lo de Manresa, 's prestava á dir tantas graciositats. Repetesch que aixó no es cert ó quant menos, no 's pot sentar com á principi general. Segons *mi leal entender y saber* no tothom pot ni deu fer brometa; no tothom pot riurers del pròxim. Per desempenyar vostre càrrech de Figaro 's necessitan uns requisidets molt sustanciosos y aperitius y estar sempre á l' abrich de la higiene, medicina popular al alcans de qui vullga, que consisteix en mantenir la consciencia, l' ànima y l' esperit en estat de repós..... tranquils..... *como noche limpia y serena*..... que diu lo poeta.

¡La independencia individual!; aquella historia d' una vida sencera y d' una sola pessa; aquella integritat en la consecuencia, aquell puritanisme en lo cor; aquell niu que guarda tota ánima despresa alíont constantment hi coba un ideal, una convicció noble..... y que á tot hora 'n surtin los mateixos clams y los mateixos sospirs..... aytals son en resúm, las manifestacions categóricas é inequívocas d' un home que creu y sent..... lo que vullgui..... pero que al cap y al fi creu y sent.—Heu-vos aquí los requisidets de que parlava avans; requisidets que la Asamblea de Manresa n' era tota farcida y que vos esteu lluny, pero molt lluny de poguer arribar á tastarne per haver ja caducat del tot en eixa vida terrenal.—¿Y quin dubte hi há qu' es aixís? No vos podeu arribar á pensar l' efecte desastrós que produheix en tota societat civilisada l' home que 's presenta ab duas personalitats..... com á dualista..... ab doble folro..... trajo exclusiu dels dauradors de píldoras que ab trist éxit per vostra decrepita popularitat haveu fet empassarlas á nostre poble, desconeixedor lo pobre de que may vos decantavau *del lado de la libertad ni del pueblo*..... sino del sol que escalfava més.

Un dia abrassat á la creu de la Iglesia católica y creyent fervorós rayant al fanatisme!!..... á l' endemà ja no creyeu ni ab Deu ni sa mare; un tercer dia oficiu d' enclaustrador ó jutge de claustre, rendint un tribut y homenatge de respecte á una institució relligiosa..... per vos mil voltas befada, escarnida y aburrida. ¡Constantment un llum al dimoni y un' altre á Sant Miquel!

¡Que escayent vos aniria l' ofici dels *ploricons* y *riallers* de la antigua Roma que en las solemnitats de dol ó de festa, feyan lo gasto de las llágrimas y riallas segons convenia!

Mes no acaban aquí vostres equilibris socials....; n' hi há de més frescos..... á l' ordre del dia. ¿Quin respecte poden inspirar als lectors de *La Vanguardia* vostras revistas *domingueras*, predicántlos'hi lo que no creyeu, fentlos combregar ab rodas de molí, cubrintvos trassudament d' un vel relligiós, moderador y fins conservador, si lo dia avans, en vostre genuí orgue *La Campana de Gracia* atisséu ab estil de carreter á vostres correligionaris á cremar sotanas y á menjarse 'ls capellans de viu en viu?

Y després vé 'l primer de Maig y á nostres pobres obrers, allissonats per vostra tant barbotejada igualtat social; enfebrosits per vostra burla

terapèutica, desde la prémpsa séria los hi claveu pallissa calificantlos de poch reflexius; cridantlos la veu d' ¡alerta!, combatint sas exigències per exageradas y atentativas á sa propia individualitat..... y aixís aneu jugant ab tot lo més sagrat de la terra. ¡Y quant vinagre 's ven avuy en dia, Senyor!

Aneu seguint vostra carrera de comerciant ganader ó *frabícant*, ja que sembla vos convé per una bona vellesa; pero no parleu més de credos polítichs, ideas, creencias, principis, conveniencias socials..... fins que torneu á náixer.

Per avuy poso punt á las epopeyas de la vostra vida; un altre dia vull darvos á coneixer com á Conceller desde vostra naixensa..... *hasta nuestros días*, desde vostre *meeting* de la moralitat, en un teatre de Barcelona..... *hasta la reforma de Barcelona inclusive*..... y ja veureu quin tractat de barra més complert que n' eixirá que més d'un cop donará llum al celebrat cronista Coroleu... per si arrivessiu á formar part de la Galería..... que tot podria ben ser..... sobre tot ab la falta que 's nota del quart bras de las Corts Catalanas, que ningú més que vos pot representar: *lo bras de gitano*.

Maneu en tot y per tot.

UN DELEGAT DE LA COSTA-LLEVANT.

Lloret de Mar 7 Abril 1892.

SECCIÓ POLITICA

Ab la mort del general Jovellar de la que ja están enterats nostres llegidors, ha quedat un vacant de capitá general que sembla vindrá molt bé al Govern pera accontentar á algú de la colla que fa temps que 's frissa pera conseguirla.

Ab tot y que la lley mana que sols hi podrán haver quatre capitáns generals, y aquestos hi son encara avuy dia, ab tot y que 'ls conservadors baladrejan de que son tan amichs de las economías, haurem de veurer com se passa per sobre la lley y 's dona l' alt cárrech al general Pávia per sos mérits del 3 de Janer.

Si 's tractés de algún sargento ja seria una altra cosa, pero 's tracta d' un militar dels grossos y no es del cas deixarlo descontent per lo que podria esser.

Mentres tant los que vullguin economías que s' aguantin y si no que 's reben tin.

Aixís ho exigeix la formalitat conservadora.

Las elecciones del districte de las Aforas de Barcelona no han donat tan joch com era de esperar, gracias á no haverse atrevit lo *cacique* barceloní á usar las malas armas de l' altra vegada.

Per conseguint la derrota del candidat conservador senyor Puig y Valls, ha sigut del tot complerta y lo que se 'n diu, casi vergonyosa.

Aixó pot servir d' exemple als diputats cuneros que refiats del amparo del govern, s' atreueixen á presentarse diputats sense qualitats ni mérits pera conseguirho.

Y aixó prova també lo que deuria ser l' acta que 'l senyor Puig y Valls va conseguir l' altra vegada, quant ab tot y son empenyo en aquesta, ha quedat tan per baix de son contrari.

Las injusticias tart ó d' hora produheixen sos efectes y las que 's cometeren en la primera elecció han servit per més cástich al celebrarse la segona.

Que Deu toqui 'l cor del senyor Puig y Valls y li fassi veurer que no es fent política madrilenya com se serveixen los interessos de la Patria.

L' escriptor senyor Roca y Roca continua fugint d' estudi en la qüestió de la Assamblea catalanista, en las columnas de *La Vanguardia*, y en cambi va ocupantsen enlos setmanaris *La Campana* y *La Esquella*.

Ultimament s' ha ocupat dels catalanistas de Sabadell y de nostre periódich, si be que ho ha fet en la seva forma acostumada; tergiversant la veritat y faltant al octau manament.

Lo senyor Roca y Roca estranya que nosaltres sostinguém que es boxornós cobrar per escriurer, quant ell opina que sempre es honrat lo cobro dels travalls periodístichs.

Lo mateix pensém nosaltres, senyor Roca y Roca, en lo que 'ns diferenciem, y es lo que no heu volgut entendre, es que certs escriptors que son catalanistas en un certamen de Tarrassa, anti-clericals en la *Campana de Gracia*, semi-conservadors en *La Vanguardia*, y aixis successivament segons qui 'ls paga, ó segons las circunstancias, no poden ni deuen compararse ab los qui fora del honrat treball de cada dia no tenim més que una opinió y per ella fem tota classe de sacrificis 'ns hi dediquém ab tota l' ánima.

Aquells entre 'ls quals vos sou una de las primeras figuras, estan molt lluny de poguerse comparar ab los catalanistas, que no debem fer riurer tant com vos diheu, quan vos heu ocupat tant de l' Assamblea tement sens dupte l' impressió que causaria á Catalunya.

Pero aneu á ferlos entendre á aquestos escriptors que llogan sa ploma á tant la ratlla, que no poden ni deuen alternar ab los que 'ab criteri propi y sens cap mira interessada 's dedican á regenerar la nostra terra tant malmenada per tots los vividors de la política y de tantas altrás formas com avuy per avuy la explotan ó empobreixen.

Se va acostant l' hora de la clausura de las Corts espanyolas y tot just s' han comensat á discutir los presupostos del Estat ab tot y ser avuy lo mes important dintre la política general espanyola.

Y lo mes trist es que s' ha inaugurat ja la temporada taurina á Madrit y no cal dir que 'l dias de toros no 's pot contar pas que celebrin sessions los Pares de la Patria.

No es pas del cas perdre los incidents de la corrida d' abono, ó de beneficencia per uns quants milions mes ó menos que 's podrian estalviar en la discussió ben entesa dels presupostos.

Son las consecuencias de fabricarse 'ls governs, las majorias parlamentaries.

Quin interés han de tenir los cuneros en aquestos assumptos, ¿si de sobras saben que en son districte no 'ls hi dirán ni ase ni bestia.

Y á fé que s' ho mereixerian molts vegadas.

Pero com dirlos hi y ab quin dret si 'ls districtes no 'ls coneixen ni saben perque hi son aquells fulanos á las Cambras.

Lo millor es tirar endavant, anar als toros y si 'no hi ha temps ja 's procurarà 'l govern qualsevol autorisació pera seguir l' espanyol sistema de *trampa adelante*.

Instat lo ministre de la Governació senyor Elduayen, en lo Congrès, pera que digués la impressió que 'ls havia fet lo triomf del senyor Salmeron en lo districte de las Aforas, digué que 'l govern no hi veu en ell mes que un *diputado de la Nación*

Ben al revés dels electors del districte que 'l votaren.

Aquestos hi veuen no mes lo representant del districtè de las Aforas de Barcelona..

Y pensan santament perque per ser *diputado de la Nación* no valia la pena de de fer l' esforços titànich que representa derrotar al govern, *al cacique conservador* y al sens fi de empleats y burots llensats al carrer en tals dias com aquestos,

CAUSAS DE MISERIA

Los doctors en socialisme assentan com axioma que 'ls perfeccionaments industrials, lo progrés mecànich, la major producció obtinguda per medis científichs, tot lo que disminuïeix l' esforços físich de l' home fa minvar la demanda de brassos y de consegüent oprimeix al feynen manual que, segons ells, está destinat á miserias cada punt majors en las nacions dedicadas á la gran industria.

Los fets contradeixen la teoria de tals doctors. Plens están los papers públichs de relacions esgarrifosas quant un dia y altre epissodis llastimosos de la espantosa Fam que passen las poblacions de Russia, las de la India y la Birmania y, no obstant, en las regions que la Fam despobla, en aquellas terras, hont la mancansa absoluta de cosas de menjar cubreix d' extenuats cadávres camps solitaris, estepas ermas y tristas, no hi ha cap industria...! ni gran, ni petita. Allí no hi ha màquines, los brassos hi son abundants, cap motor mecànich, cap combinació científich industrial estalvia feynas, y no obstant aquellas poblacions son pobres, miserables, fins al punt de no poder nudrirse, fins al extrém de morir de Fam.

De la Fam, que 's presentava en molts pobles d' Europa com una epidemia en épocas no industrials, en temps de poch cambi, de transports rudimentaris y sense motor mecànich; la fam quals pahorrosos efectes contan las crónicas mitjevals, la mancansa absoluta de cosas per menjar que junt ab la Peste y la Guerra eran la Trimurti tant temuda dels passats.

A peste fame et bello liberanos Maria Mater Dei porta encara en lletras ben grossas la fatxada principal del palau del poble á la capital Brabantona.

A fame! un dels cástichs temuts y de qual deslliuransa, fins los qui avuy ne dihém belgas y que ja en la Edat mitjana eran pobles treballa-

dors é industriosos, encarregavan á la Verge Maria, com devotament ho proclama la inscripció esmentada.

Si l' axioma dels socialistas fos tal axioma, la Russia, la Birmania, la península de Ceylan deurían estar pobladas per gent á qui may manqués lo nostre pá de cada día, puig tals paissos no figuran poch ni gens entre 'ls de producció industrial exagerada.

Contradeix encara ab més forsa l' axioma socialista lo fet indubtable y patent de que al altre extrém de la no producció industrial dels pobles que tenen molts brassos y pocas eynas, se troba la industrial Inglaterra hont va minvant de dia en dia lo nombre de gent absolutament pobre, essenthi además cosa ja desconeguda, com en la major part de las nacions relativament industrials, lo de las fams periódicas, colectivas, lo de las fams causadas per miserias de transports casi sempre, puig cap poble per pobre que sigui en medis materials de *pago* ho es prou pera no poguer saldar en diners, feyna ó productes lo tros de pa que per no morir necessita.

No fa gaire la lectura de varis documents *auténtichs* evidenciava l' absurdo dels qui predican contra las máquinas y preconisan lo treball manual com á manantial de benestar per las classes treballadoras.

Deya 'l president de la Cambra of Commons á Londres, que 'l nombre de indigents sostinguts per l' «Assistencia pública» era encara excessiu y demanava que 's prenguessin midas enérgicas pera sostreure al obrer pobre del workhousse y altres hospicis.

Las sevas paraulas, expressió d' una veritat ben trista, provan que, si be hi ha molts indigents á Inglaterra y per tot per desgracia, molts caritats que poden y deuen ferse d' una manera més perfecte, hi ha no obstant un progrés sensible en la manera *miserial* de viure los qui nascuts pobres viuen pobrement y morirán deixant per herencia la pobresa.

Una estadística del «Local Governement Boazd» (que no es estadística de fantasia puig en los paissos protestants la «Assistencia pública» es un dret, y de consegüent l' assistit ho es *d' ofici*, no pot sostreures al control y enllistament) dona datos concluhents y probants los quals demostran que 'ls progressos mecánichs han contribuít al benestar relatiu dels treballadors, han disminuít lo nombre dels feyners absolutament pobres, indigents dels qui á Russia y á l' India moren actualment de miseria, de passar horas y dias sense menjar.

Diu la tal estadística que 'l nombre total dels qui actualment reben auxili de l' «Assistencia» es de 780,631 per tota la Inglaterra, qual nombre repartit entre una població de 30 milions d' habitants dona una proporció de 2'6 per 100, molt inferior á la proporció mitjana dels altres paissos ahont se publican estadísticas *veritat*, inferior sobre tot á la proporció que s' observa en los paissos no industrials y, lo que es mes provant, inferior á las mitjanas d' altres càlculs anteriors fets á Inglaterra

mateix, ahont densá l' Elisabeth 1.ª fou estabierta la llegislació dels pobres «Poor laws» (1601) en qual nació l' «Assistència pública» está organizada sèriament tenint compte de tots los factors del problema: caritats fetas, gastos generals, quantitats esmersadas, nombre d' assistits, etc., etc.

Donchs bé, sense fer comparacions y escandalls en llunyanas épocas, prenent *estats* relativament moderns, s' hi veu que en 1849 la proporció entre 'ls pobres y la població era de 5'33 per 100. En 1869 havia baixat á 4'36 per 100. Havia ascendit relativament en 1869, que pujá fins á 4'70 per 100, pero en 1878 ja no era mes que de 2'99 per 100.

Pot, donchs, afirmar-se, puig los càlculs son exactes y las xifras autènticas, que 'l pauperisme á Inglaterra tendeix á disminuhir. Fins referint-nos als indigents válits, es á dir, als qui poden treballar y no treballan per causas ajenas á llur voluntat, únichs que poden ser considerats com victimas de la organisació industrial, pot fer-se evident que 'ls obrers en vaga que en 1849 eran 201,000 s' han reduhit á 98,000 en 1891, en mitj d' una població casi doble, de manera que la proporció entre la gent sense feyna, que fa 40 anys era de 1'1 per 100, ha quedat reduhida á 0'33 per 100.

Tenint en compte que hi haurá sempre en totas las societats y pobles un element irreductible, refractari á qualsevullga millora social; considerant que certas miserias no las pot evitar la precaució mes subtil, no las pot extingir la millor montada societat, deduhirém que l' axioma socialista, al qual nos referiam, de que 'l major treball engendra majors miserias, es fals, es declamació pura, una mena de consol empírich que no consola á ningú, que sols demostra impotència en qui 'l formula. Y pera treure algun such del present modest estudi girém los ulls á lo que tenim mes aprop.

Inútil fer comparansas entre l' estat social de las diferentes regions espanyolas. Aquí, encara que en petit, podém fernos càrrech, veurer per nosaltres mateixos que mentres los treballadors de las encontradas no treballadoras encara no 's produheix un cataclisme cósmich: pedregadas, plujas, inundacions, ja 'ls tenim demanant caritats y rascant guitarras per carrers y plassas, escampantse per terras intrínsecament mes pobres que la llur, demanant l' almoyna clínicament avans d' ajupirse sota 'l jou continuat y monótono de la feyna accionada per màquinas, aquí á Catalunya be ó mal se vivoteja, y si un tractat de comers mal entés, un dret fiscal, un entrebanch qualsevulga ve á contrariar y malmetre 'ls càlculs més previsors, passém temporadas d' apuro, cridém, nos queixém—aixó de queixarnos sempre: qui no plora no mama—y si avans feyam cintas nos posém á fer betas, y si avans feyam agricultura primaria, ajudats per màquinas ne farém d' industrial, d' aplicada, servintnos de totas las invencions que sigan útils y servescan pera estalviar feyna als brassos.

Cos que molt se fatiga poch rumia, y 'l qui no rumia 's queda enrrera, y 'l que 's queda enrrera arriba tart á taula.

Ab aixó estudiém, treballém, convensuts de que com mes feyna fem major satisfacció trobarem en nosaltres mateixos y en lo próxim que treballant ajudém á viure.

J. PIN Y SOLER.

(De *La Renaixensa*.)

LO TRACTAT AB INGLATERRA

Lo *Standard* publica la entrevista que diu haver celebrat son correspon-sal á Madrid ab un ministre espanyol, indagant quals son las bases de lo que demana 'l nostre pais en las negociacions entauladas pera la conclusió del tractat de comers ab Inglaterra.

Segons aquesta conversació, de qual autenticitat no 'n responém, Espanya desitja realisar en lo venider tractat los propòsits següents:

Vins.—La divisió de la escala alcohólica desde 30° per avall. La reducció dels drets que pagan los vins de 25° á sis pessetas per galó, ó sia la meytat de lo que pagan ara.—Lo establiment d' una escala gradual de drets pera 'ls vins que contenen de 30 á 36 graus Sikes, augmentant dos ó tres penichs per grau de forsa alcohólica fins als 26 á 28 graus.

Pansas.—La desaparició de la gran diferencia que avuy hi ha entre 'ls dos xelins que pagan las de Corinto á sa entrada á Inglaterra y los set xelins que pagan las espanyolas.

Bestiar.—Establiment de certas garantías que contingan las midas que arbitrariament prenen de tant en quant lo Consell de Sanitat y 'ls municipis inglesos, prohibint la importació de bestiar espanyol á Inglaterra, com avuy dia está succehint.

Colonias.—No serán inclosas en aquest tractat, sino que serán objecte de convenis especials, atenent á que la majoria de las colonias inglesas son autónomas y á que las provincias espanyolas d' Ultramar tenen Tre-sor, pressupost y tarifas d' aduanas distints dels de la Península. No mostra lo govern espanyol inconvenient en *oferir á Inglaterra iguals ventatjas que las otorgadas als Estats Units* en lo conveni més fresch.

Duració del tractat.—Lo govern espanyol considera que 'ls catorze anys senyalats per Alemania pera la duració de sos tractats de comers es massa llarga, y que la de cinch anys recomanada per varias corporacions espanyolas es massa curta. Aixís es que probablement los tractats ab Inglaterra y las demás nacions se farán pera set anys.

Concessions mútuas.—Espanya está disposada á concedir als géneros manufacturats, als carbons y á las primeras materias procedents d' Inglaterra tarifas inferiors á la mínima del aranzel que 's posá á regir lo

primer de Janer d' aquest any, sempre que en cambi otorgui Inglaterra lo que va consignat baix los tituls de *vins, pansas y bestiar*. Los dos governs formarán una llista dels articles que han d' ésser objecte d' una rebaixa especial de drets inferior á la de la tarifa mínima, y podrán comprometrers á otorgar á aquests articles los mateixos beneficis que 's concedeixen á altrás nacions. Pero fora d' aixó, no 's consignará en lo tractat la cláusula de nació més afavorida.

Tractats complementaris.—Lo tractat que 's negocia será exclusivament comercial contra la costum establerta fins ara. Pera los demés assumptos internacionals y pera lo referent als drets dels súbdits que resideixen ó que fan lo comers en l' extranjer, se fan convenis especials y en ells podrá consignarse 'l tracte de nació més afavorida.

Tal es lo programa exposat pel govern espanyol, segons resulta del *Standard* y que ha de sufrir las modificacions naturals á una negociació. Aquesta, segons sembla, s' está portant á cap.

Y I A T J A N T

En un exprés.

Quan lo tren com un llamp corra
y á la terra s' ha fet fosc
y s' han esborrat los termes
y ben fós tots los colors
y no més llumets y estrelles
y las llengotes de foch
que trau la locomotora
deixan entreveure ahont som,
penso sovint en la pátria
y més sovint en la mort;
si m' hi acosto, si m' hi allunyo,
s' hi reveuré mos amors,
si faig camí cap á casa
ó si corro al altre mon.

* * *

La rosella n' es la flor
qu' estimo més de ma pátria
perque té 'l color de sang
de las barras catalanas.

JOAQUIM CABOT Y ROVIRA.

1889.

LO RAT-PENAT

JOCHS FLORALS DE VALENCIA

Convocatoria pera 'ls del present any MDCCCXCII. Duodécim de sa institució

Havent de celebrar enguany per duodécima vegada los solemnes *Jochs Florals* durant la próxima fira de Juliol, aquesta Societat cumplint

en l' establert en sos estatuts, se complau en invitar als hábils escriptors, inspirats poetes y artistes de Valencia y son antich realme, als de Catalunya, les illes Balears y de totes aquelles comarques ahon es parlada ó coneguda nostra materna llengua, á pendre part en l' honrés cértam ahon tan prehuats llors han de conquerir sens dupte.

A qual efecte, aquesta corporació desitja que, allumenat son seny per la sabiesa y encés son cor per lo sagrat foch del patriotisme, concorreguen á la esmentada justa, atenentse al següent.

CARTELL

PREMIS ORDINARIS

Flor natural.—Aquest premi d' honor y cortesia será adjudicat á qui resulte ser autor de la mes inspirada composició poética sobre tema qu' es deixa al bon gust dels trovadors. Qui l' obtinga donará la *Flor* á la dama de sa elecció, la qual, proclamada Reyna de la festa, com de antich se acostumaba, entregará los demes premis als que guanyat los hajeu.

Títol de sóci de mérit.—S' adjudicarà al autor del millor poema imaginatiu, d' assumpte valenciá, relacionat en lo descobriment d' América per l' insigne marí Cristofol Colón.

Un rat-penat d' or al autor del millor quadret poétich de costums de l' horta valenciana.

Un objecte d' art al autor de la mes completa biografia d' un valenciá il·lustre en les lletres, en les ciències ó en les arts, ilustrada ab datos nous ó poch coneguts fins al present.

Una ploma d' argent daurat.—S' otorgará á qui resulte ser autor de la millor «Producció dramática valenciana en ú ó mes actes.»

Un objecte d' art.—S' adjudicarà al que presente lo millor bust de fanch cuit, tamany natural, representant al insigne Beato Nicolau Factor. Dita escultura, al son peu, deurá medir 65 centímetros d' alsada y 47 d' amplaria.

PREMIS EXTRAORDINARIS

Impressió de 500 eixemplars de la obra premiada, oferta per la Excm. Diputació provincial de Valencia.—Será adjudicat aquest premi al autor de la millor «Monografia sobre les antigues Corts del Reyne de Valencia, comprenint desde son oríge fins la supresió del sistema foral.»

Una joia alegórica d' argent, obsequi del Excm. Ajuntament de Valencia, president honorari de Lo Rat Penat y patrocinador d' esta festa, al autor del millor «Estudi crítich sobre l' estat social y económic de les classes obreres en Valencia desde 'ls temps forals fins á nostres dias.»

Un objecte d' art, regal del Ateneu Científich Lliterari, pera l' autor del millor treball que en castellá resolga lo següent tema: «Estudi crítich sobre la influencia que ha tengut la lliteratura llemosina en la castellana y estrangeres y d' aquestes en aquella.»

Un àlbum sobre detalls artistichs y plástichs decoratius de la etat mitja catalana, donat per la Associació Artística Arqueològica Barcelonesa, al autor del millor «Catàlech rahonat dels monuments valentins.»

Una medalla de plata, oferta del Ateneu Mercantil, que s' adjudicarà al autor de la millor «Biografia comercial de Excm. Sr. Marqués de Campo.»

Un objecte d' art, ofert per la junta de las Escoles d' Artesans, al autor del millor trevall en que 's demostre la «Necessitat de les escoles de correcció, sa organisació y son règimen.»

Un objecte artistich, ofert per la junta organitzadora del Vivac Militar en nom y representació de la guarnició de Valencia, al autor que millor escriga sobre 'l tema «La germana de la Caritat en los camps de batalla.»

Títol de soci de mérit, del Ateneu de Poble Nou del Mar ab una abella d' argent, distintiu d' aquella societat, al autor del millor «Cant al mariner.»

Un objecte d' art, regal del distingit periodiste Excm. Sr. D. Francesch Peris Mencheta, s' adjudicarà al autor del més inspirat «Cant á la mare.»

Un luxós eixemplar ab son estuig, del poema de don Bernabé Demaria, titolat *Colon*, il·lustrat per D. Joseph Pascó, regal del Sr. D. Francesch Samperé, al autor del millor «Cant al descobriment de les Amériques.»

Ademés dels anteriors premis, pera la concessió dels quals se atendra, no solzament al mérit relatiu, sino al absolut, podrán concedirse altres consistents en accéssits ó mencions honorífiques. Cada composició únicament podrà optar á un sol premi. Les composicions lliterarias en que altra cosa no se haja prevengut, deurán ser escrites en antich ó modern llemosí d' este reyne, del Principat de Catalunya ó de les illes Balears, procurant los autors evitar en ells la influencia d' altres llengües estranyes á nostra parla. Totes les obres que se presenten haurán de ser inédites, y se dirigirán al secretari de la Societat, Juristes, 9, principal, avans del mitj jorn del 10 del sobredit juliol vinent, acompanyada cascuna d' un plech tancat que contindrà lo nom del autor y durá en lo sobrescrit lo mateix lema y títol d' aquella, los quals plechs serán cremats en lo mencionat acte, si no resulten premiades les obres á ells corresponents.

La Societat se reserva per un any lo dret de publicar les obres premiades. Aiximateix lo de estrenar les dramátiques. Les de escultura, pintura y música quedarán propietat de la mateixa.

En junta de govern celebrada lo dia 29 de Mars foren nomenats mantenedors pera que formen l' honorable consistori que ha de jutjar les obres, don Lluís Cebrian, don Jogim Rubió y Ors, don Constanti Llobart, don Jogim Baladar, don Jacinto Labaila, don Antoni Chabret y don Ignasi Pinazor.

Fou escrit y firmat aquest *cartell* en la ciutat de Valencia lo 30 de Mars de l' any 1892.—Lo president, Lluís Cebrian.—Lo secretari general, Leopoldo Frénor Palavicino.

NOVAS

En lo Saló d' espectacles del "Ateneo Sabadellés," tindrà lloch avuy, tarde, un extraordinari ball, havent sigut contractada pera cumplir lo programa la reputada *Banda militar de Cassadors de Mérida*.

La falta d' espay y temps nos priva de publicar en aquest número lo importantíssim document contestació del *Gremi de Fabricants y Cambra de Comers*, á la consulta del Excm. Ministre d' Estat sobre lo Tractat de Comers ab Fransa.

Aquest document, qu' es de gran válua, lo firman los dignes compatrieis D. Joan Sallarés y Plá y D. Esteve Serra y Verdaguer, presidents respectivament del *Gremi de Fabricants y Cambra de Comers*.

En lo próxim número lo publicarem íntegro, donchs sentiríam recausa si deixés de constar en nostra colecció.

Extraordinaria concurrencia se reuní lo passat diumenge en lo saló de la Societat coral "La Americana" ab motiu de la Vetllada literaria ab que inaugurarà sas tasas la secció literaria que s' ha constituït en dita Societat.

Las pessas corals foren cantadas ab molta justesa y colorit per lo que no podem menos que felicitar al digne director del coro Sr. Anfruns.

Las composicions que 's llegiren, en vers y prosa, foren també molt celebradas per la concurrencia que no escassejá 'ls aplausos als autors y quants prengueren part en la vetllada.

Com de costum se vejé concorregut lo vast Saló d' Actes de la *Academia Católica* ab motiu de posarse en escena en las nits del diumenge y dilluns de Pascua lo bonich drama en 3 actes *Voladas del Cor*, per los noys aficionats.

La concurrencia no s' cansá de tributar aplaudiments als novells artistes essent cridats á las taulas repetidas vegadas al final de la obra.

Numerosa y escullida fou la concurrencia que omplenava lo passat diumenje los salons de la Associació de Católichs, ab motiu de lo celebració de la vetllada literaria de que donguerem compte en nostre daarer número.

Ocupava la presidencia lo Rvnt. Rector de las Escuelas Pias, P. Joaquim Corominas, lo Rvnt. Rector de la Puríssima Concepció y D. Miquel Ustrell, president de la societat.

La part musical confiada als joves artistes Durán y Arnaus, y del coro de la Associació dirigit pel Rvnt. D. Miquel Ferrer, feu las delicias de la concurrencia que aplaudí frenéticament totas las pessas que executaren.

En la part literaria hi abundaren los treballs en nostra llengua per lo que felicitem colorosament á la Associació de Católichs. Lo senyor Sanllehi doná á coneixer una poesia inédita del jove Esteve Serra y Ustrel, titulada *Lloansa á Maria*, qui per primera vegada se doná á coneixer com á cultivador de la poesia patria y que li assegurém grans triomfs si continua ab fé y constancia, acompanyat del estudi en lo cultiu de la poesia catalana.

També sobressortiren, una composició humorística del P. Capdevila, titulada "Lo que ha estat y lo que es Sabadell". Lo discurs del Rvnt. P. Torres que versá sobre lo "triomf de la Iglesia", y lo poesia "Napoleon I y España" deguda á la inspirada musa del P. Campanyá.

Acabá tan agradable vetllada ab un discurs de gracias, en catalá del Rvnt. P. Vilarrubias, que aplaadi la concurrencia que demostrá sortir altament satisfeta ab la fesga que la "Associació de Católíchs" solemnísá la Pascua de Resurrecció.

Ab motiu de la mort de D. Miquel Tous Massagué, ha sigut disolta la societat *Miquel Tous y fills* d' aquesta ciutat, y formada altra ab la rahó social *Fills de M. Tous*, de la que son gerents ab l' us de la firma los Srs. Antoni, Joseph, Miquel y Bernaldo Tous Menasant.

La reputada *Banda del Batalló de Cassadors de Barcelona*, acabada la professó, executarà, frente la Casa de la ciutat, las següents pessas:

Tutto in maschera, de Pedrotti.—*Gran poudpourri de ayres nacionales*, de Maymó.—*Dolores* (tanda de valsos) de Iglesias.

Lo Consistori dels Jochs Florals de Barcelona ha acordat aplassar dita festa fins 'l diumenge dia 8 del vinent mes de Maig.

Aquesta tarde tindrà lloch en los salons del *Centro Industrial* un extraordinari ball de societat qual programa corre á cárrech de la *Banda de Cassadors de Barcelona*.

S' ha estrenat ab éxit en lo Teatro Romea de Barcelona lo drama en 3 actes degut á la ploma del popular poeta D. Frederich Soler, titulat *Barba Roja*.

Pera la professó que sortirá avuy de la parroquia de Sant Feliu, pera portar lo Sant Viátich á los malalts y presos, ha sigut confiat lo pendó principal á la important societat "Centro Industrial", qui ha delegat al soci y distingit fabricant D. Antoni Tous. Per tal motiu lo séquit es de suposar que será molt numerós y escullit. Ha sigut contractada pera tant solemne acte la *Banda de Cassadors de Barcelona*.

En una correspondencia de "La Renaixensa" fetxada á Sant Sadurní de Noya hi llegim lo següent retall:

La Assamblea Catalanista de Manresa ha tret del ensopiment á molts indiferents. Me consta que moltas personas que estavan retretas á sa casa, desenganyats de la farsa dels anomenats partits espanyols, s' han atansat á alguns catalanistas d' aquí demanántlos hi exemplars de las sessions d' aquella Assamblea, á fi, segons han dit, de propagarlos entre sos amichs y coneguts pera que vagin coneixent lo que constituheix la verdadera política dels verdaders amants de la patria. No sols de nostra vila son los que han fet aquesta demanda, sino de poblacions vehinas. Alguns han manifestat grans desitjos de trevallar pera poguer portar *diputats catalans* y no cuners á las Corts. Aixís he sentit parlar.—*Lo Corresponsal*.

L' Ajuntament y majors contribuyents del Bruch tractan de celebrar una festa patriótica en commemoració del 2 de Maig de l' any 1808.

Vegis com ho transcriu lo corresponsal de "La Renaixensa":

Gracias al esfors é interés de nostre patriótic Municipi y á la cooperació desinteres-

sada de tota la majoria del poble y majors contribuyents, s'ha acordat en plena sessió promoure una festa patriòtica, que tindrà lloch baix programa que s'està redactant, lo dia 6 de Juny pròxim vinent en recort del esforç que portaren á cap nostres passats desallotjant en tal dia del any 1808 l'invassor francès en las alturas que coronan lo poble omplintse ells de gloria y demostrant á la cara del mon que 'ls catalans no saben ésser esclaus. Es lo nostre 2 de Maig, fetxa que tot bon catalá deuria portar estampada al cor, ja que tal volta, gracias á ella, devém la independència de la patria. *Las cosas pequeñas fan caure á las grans.* Es una gran veritat. L'alzina milenaria que ha desafiat las tempestas, llamps y pedregadas, cau un dia á la constancia rosegadora dels banya-riquers que li fan del cor serraduras; lo que no pogueren las grans potencies d'aquell temps ho pogueren, ben mirat, l'esforç y patriotisme d'un grapat de montanyesos mal armats. Lo qui havia passejat tot lo mon ab gloria la vegé ennuvolarse á Ca'n-Massana. Avuy, donchs, gracias á Deu, per primera vegada 'ls descendents d'aquells héroes volen honrarlos com se mereixen encara que sia modestament, atés á sos mérits y titànich esforç. Es un tribut que se 'ls hi deu. Jo faig vots perque 'ls municipis que sobrevinguin segueixin lo noble exemple del present y honrin cada any la memoria sagrada de nostres passats, que honrant sos fills s'honra la pàtria. Jo desitjo, y tots los catalans veraders, que cessin las rancúnias y disputas de gloria entre 'ls pobles que intervingueren en tal jornada y que tots á una glorifiquém nostres passats. La gloria es igual per tots é indivisible. May se regateja l'honor de la sanch llensada en bé de la patria.

Inglaterra, que es un país eminentment pràctich, te mes societats cooperativas que cap altra nació del mon, demostrantnos ab aixó que hi ha allí l'esperit d'associació profundament arrelat, y que á aqueix esperit se deu en gran part la prosperitat industrial d'un poble.

A Inglaterra é Irlanda las societats cooperativas s'elevan á 5,648, ab més d'un milió d'associats. Lo capital en accions d'aquestas societats s'eleva á la xifra de 272 milions de pessetas.

Venen anyalment per valor de mil milions de pessetas, y realisan un benefici líquit de més de 100 milions.

Durant l'any passat, las vendas realizadas per aqueixas associacions superaren á las del any anterior en més de 50 milions de pessetas.

Se diu que l'Ajuntament de Barcelona encarregarà al escultor Sr. Querol la execució de la estàtua, que representarà á Pere 'l Gran en actitud d'anar á caball.

Los fills de Montpeller y 'ls del departament del Heralt residents á Alger han fundat una Associació, d'ayres regionalistas, presidida per l'enginyer Pau Samary.

Diu nostre estimat company "La Renaixensa".

Son varis los artistes catalans que han enviat obras á Paris pera figurar en lo Saló del *Champ de Mars*, ahont de segur farán un brillant paper. Segons un telégrama particular que hem tingut ocasió de veure, li han sigut admesos tres cuadros al distingit pintor don Lluís Graner.

Y ja que d'artistas ilustres nos ocupém, debém consignar com una mostra del renóm que alguns d'ells han arribat á alcansar al extranjer, que en una carta de Roma llegirem

ahir que la ciutat de Bradford, una de las més importants del Regne Unit, ha encarregat al eminent pintor Enrich Serra, lo retrato de tamany natural del alcalde que fou d'aquell municipi, lord Andermann Isaac Smith.

Es probable que nostre Ajuntament encarregui al senyor Serra un dels retratos que han de col·locarse aquest any en la galeria de catalans il·lustres. No està acordat encara quins personatges seran, mes sembla que un dels dos serà lo de Clavé.

Copíem de nostre company "Lo Setmanari Catalá, de Manresa:

L'impres que ha fet circular entre 'ls obrers l'*Associació de fabricants de Manresa y sa comarca*, explica que, cumplint un dels debers que li imposan los Estatuts per que 's regeix, ha acordat establir una Caixa de socorros pera 'ls obrers que treballan en las fábricas dels associats. Dita caixa socorrerà als obrers malalts, segons sigan noys, homes ó donas, ab una, dugas ó dugas y mitja pessetas diarias respectivament, sens que aquest tipo, adoptat com á mitj y rahonable, obsti pera que en cas particular lo socorro sigui proporcionat á las necessitats y á las circumstancias del socorregut, seguintse igual criteri en quant á la duració del socorro, lo qual se fa extensiu als cassos d'embrás y part de las operarias, pera 'ls quinze dias abans y trenta després del part; sens perjudici tot aixó de que en los cassos excepcionals la Junta s'inspiri en lo més ampli esperit de caritat. En conformitat al mateix, s'ha encarregat la distribució dels predits auxilis als dos sacerdots Reverents D. Ignaci Clará y D. Joseph Guitart, quins al mateix temps que 'l socorro material, portarán consol moral y fortaleza á la llar dels obrers afegits per alguna malaltia.

Actes tan ben inspirats com aquest de l'*Associació de fabricants*, son més eficassos pera la fraternitat, armonia y benestar de las diverses classes socials, que quantas declamacions puga dictar á qualsevol d'ellas un mal entés interés propi y exclusiu.

Ab motiu de la "Declaració dels felibres" de que oportunament parlarem, l'eminent escriptor provençal A. de Gagnand ha escrit un notable article del que traduhim los següents párrafos:

"Fan ben prop de quaranta anys que lluytám una mateixa lluyta, l'un á la dreta, l'altre á la esquerra del Rosa.

"Avuy tenim la recompensa rara de veure prosperar lo pensament que en los dias de nostra joventut llangarem als quatre vents del Cel.

"Uns jovens—Deu los benehesca—mes ardits que nosaltres, arboran gallardament lo penó de la independència no tan sols literaria, sino política de las provincias.

"Tal volta no han comés sino un erro, 'l de ressuicitar un mot qui fou guillotinat lo 31 d'Octubre. A França las ideas no moren may, mes ab las paraulas va d'una altra manera. Temo que 'l nom escullit per Amouretti y Mourras fassa mal al esbadellament d'una reivindicació cent vegadas llógica.

"Alguns jacobins d'una banda, alguns espantadissos de l'altra, han tremolat ab la lectura de son programa (del de la *Declaració*). Pero cambien la paraula Federisme, contra la que s'execa un neci perjudici, per la de Regionalisme, y ningú dins del Felibrige, dexará d'associarse de cor y d'ánima á eix generós coronament de la idea felibrenca."

ANUNCIS PARTICULARS

En lo carrer Ample, n.º 93, cantonada al de la Estrella, hi han pera llogar duas habitacions y tractament com de familia pera dos personas.

Se donan lliçons de courer á domicili, á las minyonas de servey que ho solicitin.

OBRA NOVA

LA BALDIRONA

SAINETE EN UN ACTE

PER

ÀNGEL GUIMERÀ

Se ven en las principals llibrerías.

PREU 1 PESSETA

OBRA NOVA

LO PROMÉS

DRAMA DE COSTUMS CATALANAS EN TRES ACTES Y EN PROSA

original de

JOAQUIM RIERA Y BERTRAN

Mestre en Gay Saber

Se ven á duas pessetas, en las principals llibrerías.

OBRA NOVA

LO SEGADOR

NOVELA DE COSTUMS DEL PLÁ D' URGELL, ORIGINAL DE

JOSEPH M.^a DEL BOSCH GELABERT

precedida d' un prólech de

DON JOSEPH PIN Y SOLER

Se ven al preu de 3 pessetas en la llibreria d' Alvar Verdaguer, Rambla del Mitx, Barcelona.

Imprempta y Enquadernacions de J. Comas, Carrer de Colomer, 24, teléfono n.º 46--SABADELL.